

Μαρίζα Ντεκάστρο

2194

ΗΜΕΡΕΣ
ΠΟΛΕΜΟΥ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1939 – 2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1945

Εικόνες: Αχιλλέας Ραζής

ΜΕΤΑΙΧΜΙΩ

2194 ΗΜΕΡΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1939 ± 2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1945

Μαρίζα Ντεκάστρο

2194

ΗΜΕΡΕΣ
ΠΟΛΕΜΟΥ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1939 – 2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1945

Εικονογράφηση: Αχιλλέας Ραζής

Επιστημονική Θεώρηση: Άννα-Μαρία Δρουμπούκη

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Πρώτη έκδοση Οκτώβριος 2024

*Κείμενα – Επιμέλεια έκδοσης Μαρίζα Ντεκάστρο
Εικόνες Αχιλλέας Ραζής
Επιστημονική θεώρηση Άννα-Μαρία Δρουμπούκη
Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμών Θεοδωρής Τσώλης
Μακέτα εξωφύλλου Ντίμη Μηλιώρη*

© 2023, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

και Μαρίζα Ντεκάστρο

ISBN 978-618-03-3213-1

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83213

Κ.Ε.Π. 5443, κ.π. 20523

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562

www.metaixmio.gr • e-mail: metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιδίου 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

• Ασκληπιδίου 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

• Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

Περιεχόμενα

Πρόλογος	08
Προοίμιο - Ταξίδι στην άκρη της νύχτας	10
<i>Α' Παγκόσμιος Πόλεμος: 1914-1918</i>	
<i>Μεσοπόλεμος: 1918-1939 – Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης</i>	
Γερμανία 1933-1939	16
<i>Προετοιμασίες για νέο πόλεμο</i>	
Ελλάδα 1940	24
<i>Η Ιταλία κηρύσσει πόλεμο στην Ελλάδα</i>	
Κόσμος 1940	30
<i>Blitzkrieg: Πόλεμος αστραπή – Δουνκέρκ</i>	
Ελλάδα 1941	36
<i>Κατοχή – Ίδρυση του ΕΑΜ – Πείνα – Αντίσταση</i>	
Κόσμος 1941	44
<i>Στα ευρωπαϊκά πεδία των μαχών – Περλ Χάρμπορ</i>	
Ελλάδα 1942	50
<i>Ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου – Η τέχνη στο πλευρό της Αντίστασης</i>	
Κόσμος 1942	60
<i>Διάσκεψη στο Βάνζεε – Η τύχη των έργων τέχνης</i>	
Ελλάδα 1943	66
<i>Ίδρυση της ΕΠΟΝ – Αντιστασιακοί νόμοι της Νυρεμβέργης – Απεργία εναντίον της πολιτικής επιστράτευσης – Το θέατρο παίρνει τα βουνά</i>	
Κόσμος 1943	78
<i>Πράξεις αντίστασης – Ιστορίες διάσωσης – Ανθρωπιά και αλληλεγγύη</i>	
Ελλάδα 1944	82
<i>Απελευθέρωση – Μια τυχαία ανακάλυψη – Στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Τερέζιενσταντ</i>	
Κόσμος 1944	90
<i>D Day – Απόβαση στη Νορμανδία</i>	
Ελλάδα 1945	94
<i>Λήξη της γερμανικής κατοχής – Η Ελλάδα κατεστραμμένη</i>	
Κόσμος 1945	96
<i>Λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου – Απελευθέρωση του Άουσβιτς-Μπίρκεναου – Ατομική βόμβα – Δίκη της Νυρεμβέργης – Απώλειες</i>	
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	104

Ταξίδι στην άκρη της νύχτας

Ιούνιος 1914

Ένας Σέρβος εθνικιστής δολοφονεί τον διάδοχο του αυστριακού θρόνου στο Σαράγεβο της Βοσνίας. Τον επόμενο μήνα, τον Ιούλιο, η Αυστροουγγαρία επιτίθεται στη Σερβία και σύντομα ξεκινά μια αλυσίδα συγκρούσεων που οδηγεί σ' έναν καταστροφικό πόλεμο ο οποίος ξεπέρασε τα όρια της ηπείρου μας.

Αυτή είναι η αφορμή. Ωστόσο, στο βάθος κρύβονται πολλές αιτίες: οι ευρωπαϊκοί λαοί επιδιώκουν να δημιουργήσουν τα δικά τους εθνικά κράτη και τα μεγάλα βιομηχανικά κράτη θέλουν να επεκταθούν έξω από τα σύνορά τους, σε βάρος άλλων κρατών. Ταυτόχρονα υπερτονίζονται οι στρατιωτικές αξίες και πολλοί υποστηρίζουν τη σημασία του πολέμου για τη λύση των διεθνών διαφορών.

Στις αρχές του 20ού αιώνα, η Γερμανία αναπτύσσεται βιομηχανικά και έχει ανάγκη από πρώτες ύλες, που τις προμηθεύουν οι υπερπόντιες ευρωπαϊκές αποικίες. Οι πλουσιότερες όμως αποικίες ελέγχονται από τη Βρετανία και τη Γαλλία. Ο οικονομικός ανταγωνισμός μεταξύ αυτών των κρατών οδηγεί στην κούρσα των εξοπλισμών και τελικά στον «Μεγάλο Πόλεμο 1914-1918», που αργότερα ονομάστηκε Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

Στην Ευρώπη σχηματίζονται δύο αντίπαλα στρατόπεδα: Οι *Κεντρικές δυνάμεις* –η Γερμανία και η Αυστροουγγαρία– εναντίον της *Αντάντ*, της συμμαχίας Βρετανίας, Γαλλίας, Ρωσίας. Αργότερα, σε κάθε στρατόπεδο προσχωρούν και άλλα ευρωπαϊκά κράτη, αλλά και οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, με τους δικούς τους συμμάχους.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟ 1914

Η θέση της Ελλάδας

Ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος θεωρεί ότι η Αντάντ θα κερδίσει τον πόλεμο και ότι είναι προτιμότερο η Ελλάδα να συμμετέχει στο πλευρό της. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος υποστηρίζει ότι η Ελλάδα πρέπει να κρατήσει ουδέτερη στάση ώστε να μη στραφεί εναντίον της Γερμανίας. Δημιουργούνται δύο αντίπαλα στρατόπεδα και πολιτική κρίση. Η διαφωνία αυτή ονομάζεται *Εθνικός Διχασμός*. Στο τέλος του πολέμου η Ελλάδα βρέθηκε στην πλευρά των νικητών.

Καινοτομίες στους πολεμικούς εξοπλισμούς

Το 1918, οι Βρετανοί ρίχνουν στη μάχη τα πρώτα άρματα μάχης. Στα πεδία των μαχών σκάβονται εκατοντάδες χιλιόμετρα χαρακωμάτων. Οι Γερμανοί χρησιμοποιούν πρώτοι δηλητηριώδη αέρια. Χιλιάδες στρατιώτες τυφλώνονται ή πεθαίνουν στα χαρακώματα. Πολίτες και στρατιώτες προμηθεύονται αντιασφυξιογόνες μάσκες. Αεροπορικές επιδρομές ισοπεδώνουν στρατηγικές θέσεις και κατοικημένες περιοχές.

The New York Times

LUSITANIA SUNK

Στις θάλασσες μαίνεται ο πόλεμος των υποβρυχίων. Στις 7 Μαΐου 1915 ένα γερμανικό υποβρύχιο torpilίζει κοντά στις ιρλανδικές ακτές το βρετανικό υπερωκεάνιο Λουζιτάνια που εκτελούσε το δρομολόγιο Νέα Υόρκη-Λίβερπουλ. Το πλοίο εκτός από επιβάτες μετέφερε και πολεμοφόδια – βυθίζεται μέσα σε 15 λεπτά. 1.198 επιβάτες πνίγονται και μεταξύ αυτών 128 Αμερικανοί πολίτες. Δύο χρόνια αργότερα, τον Απρίλιο του 1917, οι ΗΠΑ μπαίνουν στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ.

Χριστούγεννα 1914 - Μια προσωρινή ανακωχή

Στα χαρακώματα του Βελγίου, οι Βρετανοί και οι Γερμανοί στρατιώτες αγνοούν τις εντολές των ανωτέρων τους, στολίζουν χριστουγεννιάτικα δέντρα, ανταλλάσσουν δώρα, τραγουδούν και παίζουν ποδόσφαιρο!

1917 - Επανάσταση!

Ρωσία: Οι Μπολσεβίκοι παίρνουν την εξουσία από τον Τσάρο.

Αποχαιρετισμός στα όπλα

Η Γερμανία και οι σύμμαχοί της ηττώνται.

Οι αυτοκρατορίες διαλύονται. Τα σύνορα των ευρωπαϊκών χωρών αλλάζουν.

Δημιουργούνται νέα κράτη.

Οι εκθροπραξίες λήγουν στις **11 Νοεμβρίου 1918**.

Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος αφήνει πίσω του περίπου 17 εκατομμύρια νεκρούς, άμαχους και στρατιώτες, 20 εκατομμύρια τραυματίες και τεράστιες υλικές καταστροφές.

Στις **10 Ιανουαρίου 1919** ιδρύεται η *Κοινωνία των Εθνών*, με την ελπίδα ότι τα κράτη θα μπορούν πλέον να λύνουν ειρηνικά τις διαφορές τους.

29 Απριλίου 1919: Υπογραφή της *Συνθήκης για την Ειρήνη (Συνθήκη των Βερσαλλιών)*.

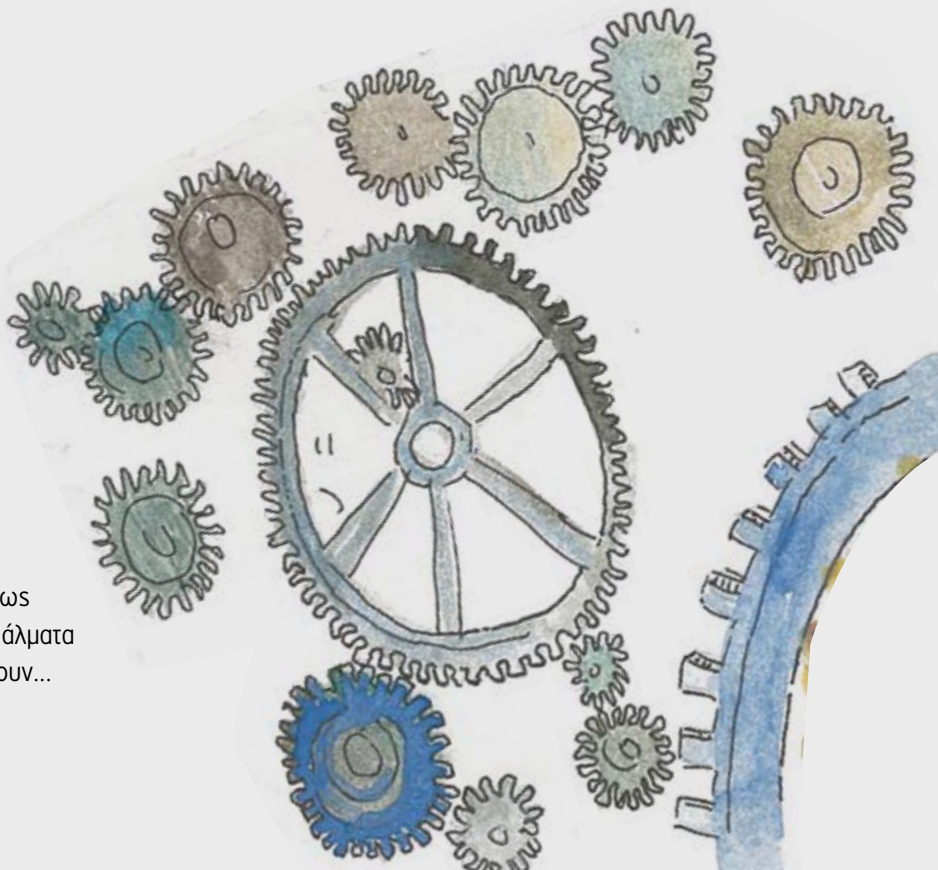
Εκ μέρους της Αντάντ υπογράφουν ο Βρετανός πρωθυπουργός Ντέιβιντ Λόιντ Τζορτζ, ο Γάλλος πρωθυπουργός Ζορζ Κλεμανσό και ο Αμερικανός πρόεδρος Γούντροου Ουίλσον. Εκ μέρους των *Κεντρικών Δυνάμεων* η Γερμανία.

«Άρθρο της Πολεμικής Ενοχής» (Άρθρο 231):

«Η Γερμανία είναι αποκλειστικά υπεύθυνη για την έναρξη του πολέμου και υπεύθυνη για όλες τις υλικές ζημιές».

Η Συνθήκη επιβάλει στη Γερμανία αφοπλισμό, πληρωμή πολεμικών αποζημιώσεων, εκχώρηση και επιστροφή εδαφών σε άλλες χώρες. Για τη Γερμανία, η υπογραφή της Συνθήκης είναι ένα τρομακτικό σοκ.

Η Γερμανία είναι κατεστραμμένη, όμως η τεχνολογία κάνει άλματα και οι καιροί αλλάζουν...

1918-1939: Μεσοπόλεμος

Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης

Ο Κάιζερ (ο αυτοκράτορας) της Γερμανίας, μετά την επανάσταση του Νοεμβρίου παραιτείται και η χώρα αποκτά δημοκρατικό πολίτευμα. Η ιδρυτική πράξη της Δημοκρατίας υπογράφεται το 1919 στην πόλη Βαϊμάρη, την πολιτιστική πρωτεύουσα της χώρας.

Το 1920 ιδρύεται το Εθνικοσοσιαλιστικό Εργατικό κόμμα, που όλοι γνωρίζουμε ως Εθνικοσοσιαλιστικό ή Ναζιστικό κόμμα. Ηγέτης του είναι ο Αδόλφος Χίτλερ.

Στις εκλογές του **Μαρτίου του 1933**, το Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα παίρνει την πρώτη θέση με 43,9% των ψήφων, χωρίς όμως ποτέ να κατακτήσει αυτοδύναμη πλειοψηφία. Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης καταλύεται.

Οι Εθνικοσοσιαλιστές θα κυβερνούν μέχρι το 1945 και τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Μοντέρνοι καιροί

Παρά τις καταστροφές που προξένησε ο Μεγάλος Πόλεμος και την οικονομική κρίση που ακολούθησε, οι Ευρωπαίοι διψούν για αλλαγή.

Οι γυναίκες αμφισβητούν τον ρόλο τους ως μητέρες και νοικοκυρές.

Η μουσική τζαζ περνάει τον Ατλαντικό και φτάνει στα καμπαρέ της Ευρώπης.

Πολιτισμός

Τα θέατρα και οι κινηματογράφοι γεμίζουν.

Ο κόσμος διαβάζει αντιπολεμική λογοτεχνία:

Λουί-Φερντινάν Σελίν, *Ταξίδι στην άκρη της νύχτας*, 1932

Γιαροσλάβ Χάσεκ, *Ο καλός στρατιώτης Σβέικ*, 1921

Έριχ-Μαρία Ρέμαρκ, *Ουδέν νεώτερον από το Δυτικό μέτωπο*, 1929

Έρνεστ Χέμινγουεϊ, *Αποχαιρετισμός στα όπλα*, 1929

Η τεχνολογία εισβάλλει στα σπίτια!

Το ραδιόφωνο και το τηλέφωνο φέρνουν τους ανθρώπους πιο κοντά.

Οι ηλεκτρικές συσκευές γίνονται απαραίτητες σε κάθε σπίτι.

Με εντολή του Αδόλφου Χίτλερ κατασκευάζεται ένα φτηνό αυτοκίνητο, «το αυτοκίνητο του λαού», το Volkswagen.

Σκιές

Στον Μεσοπόλεμο αναδύονται δύο πολιτικοκοινωνικά κινήματα που ματαιώνουν τις ελπίδες των Ευρωπαίων για καλύτερη ζωή, καταλύοντας τη δημοκρατία και διώκοντας τους ιδεολογικούς τους αντιπάλους: ο φασισμός στην Ιταλία και ο ναζισμός στη Γερμανία.

Ο Μπενίτο Μουσολίνι και ο Αδόλφος Χίτλερ συμμαχούν και ξεκινούν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο!

1 Σεπτεμβρίου 1939-2 Σεπτεμβρίου 1945.

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: έξι χρόνια και μία ημέρα που σημάδεψαν την ανθρωπότητα.

Φαντάσου την Ευρώπη σαν θεατρική σκηνή.
Πάνω σ' αυτή την τεράστια σκηνή δόθηκε
μια παράσταση τρόμου, πείνας, θανάτων,
εκτοπίσεων, αγωνίας, απελπισίας. Φρίκης!
Το έργο όμως δεν ήταν της φαντασίας.
Το έγραψαν πολλοί συγγραφείς, γνωστοί
και άγνωστοι, ενώ οι ηθοποιοί ήταν
κι εκείνοι γνωστοί και άγνωστοι.

Χρόνο με τον χρόνο, ξεδιπλώνονται
στις σελίδες του βιβλίου τα γεγονότα μέσα
από τα τεκμήρια, τις μαρτυρίες και τα λόγια
όσων υπέστησαν τα δεινά εκείνου του πολέμου.
Είμαστε τυχεροί που δεν τον ζήσαμε!
Τον έζησαν όμως εκατοντάδες εκατομμύρια
Ευρωπαίοι, απλοί πολίτες, στρατιώτες,
αντιστασιακοί, διανοούμενοι, καταδιωγμένοι,
πολιτικοί, παιδιά και μεγάλοι, οι δικοί μας.
Η ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου
γράφτηκε σε πολλές γλώσσες!

ISBN: 978-618-03-3213-1

9 786180 332131
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83213

metaixmio.gr

